

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II PŽ-2653/89-2 od 23. listopada 1990.

Vijeće: mr.Andrija Eraković, mr.Pave Dević,

prof.dr.Branko Jakaša

OSIGURANJE BRODA ZA ODGOVORNOST ZA NAKNADU ŠTETE PROUZROČENE SUDAROM - ZNAČENJE KLAUZULE "PUNO POKRIĆE" - ZASTARA KADA SE ZAJNTERESIRANIK POZOVE U PARNICU

Zastara se prekida kada se osiguratelj pozove u parnicu koja se vodi između stranaka u sporu zbog naknade štete prouzročene sudarom brodova, od kojih je jedan osiguran - Prema hrvatskom pravu osiguratelj pokriva odgovornost za štete nanesene trećim osobama, ako je tako ugovoreno - Ako je u policu unesena klauzula da je osiguranje zaključeno za "puno pokriće", konkretniji sadržaj ove klauzule može se dokazivati i općim osigurateljevim uvjetima za osiguranje brodova - Ako je u polici navedeno da se širina pokrića određuje isključivo pokrivanjem odgovornosti prema trećima, ta je odgovornost pokrivena osiguranjem.

Nije sporno da su tužitelj (osiguranik) i tuženik sklopili ugovor o osiguranju tužiteljevog broda "Slavije" za vrijeme od 1.01.1978. do 31.12.1978. i to za "puno pokriće" na temelju "uvjeta za osiguranje brodova" na osiguranu vrijednost od dinara 70,00 (ranije dinara 7.000) te da je tuženik kao dokaz o sklopljenom ugovoru predao tužitelju izdanu i potpisanu policu osiguranja broj 61/78 dana 7.06.1978.

Među strankama je sporno da li je tuženi osiguratelj na temelju tako sklopljenog ugovora obvezan tužitelju isplatiti iznos od dinara 700,00 i spp, kojeg je tužitelj na temelju pravomoćne presude Okružnog privrednog suda u

Splitu broj P-845/83 platio kao nadoknadu štete koju je sudarom prouzročio tužiteljev brod "Plavnik" brodu "Plevlje" u plovidbenoj nezgodi dana 24.11.1978.

Okružni privredni sud u Splitu je presudom broj P-3056/88 od 20.04.1989. odbio u cijelosti tužitelja s tužbenim zahtjevom (toč. I izreke) i naložio mu da tuženiku naknadi parnični trošak u iznosu od dinara 18,00 (ranije dinara 179.760 - toč.II izreke) odbivši prethodno tuženikov prigovor zastare zahtjeva za ostvarivanje potraživanja. Pritom je zauzeo stajalište da rok zastare od 5 godina, kako je predviđeno čl.428.st.1. u vezi s čl.728.st.2.toč.2 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl.list 1. SFRJ br.22/77 - u nastavku teksta: ZPUP), nije protekao jer je zastarijevanje prekinuto pozivanjem tuženika u zaštitu (miješanje) u sporu za naknadu štete uzrokovane sudarom (čl.392.st.3 Zakona o obveznim odnosima - Sl.1. SFRJ br.29/78 - u nastavku teksta: ZOO).

Prvostepeni sud je, primijenivši odredbu čl.711.st.2. ZPUP, zauzeo stajalište da ugovorom o osiguranju M/B "Plavnik" nije obuhvaćeno i osiguranje odgovornosti osiguranika (tužitelja) za štetu nanесenu trećim osobama pa tako ni za štetu prouzročenu sudarom.

Pravovremeno podnesenom žalbom tužitelj pobija presudu zbog bitne povrede odredaba o parničnom postupku i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati, uz obvezu tuženika da tužitelju naknadi trošak prvostepenog i drugostepenog postupka ili da se presuda ukine te predmet vrati sudu na ponovno suđenje.

U žalbi se navodi da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka jer nije proveo dokaz uvidom u uvjete za osiguranje brodova i da je na taj način propustio potpuno i istinito utvrditi činjenice o kojima ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva (čl.7.st.1. ZPP) odnosno pravilno cijenio od kakvog je značaja činjenica što tuženik tu ispravu nije dostavio. Smatra da je tuženik "koji se profesionalno bavi osiguranjem", nakon što je obaviješten o prethodnom sporu između tužitelja i vlasnika M/B "Plevlje", trebao sačuvati uvjete koji su sastavni dio ugovora o osiguranju kojeg su sklopile parnične stranke. Navodi nadalje da je prvostepeni sud, propustivši odgovarajuće primijeniti odredbu čl.709. ZPUP i uzeti u obzir praksu osiguratelja u sličnim slučajevima, pogrešno primijenio materijalno pravo kada je zauzeo stajalište da ugovorom o osiguranju broda za "puno pokriće" nije pokrivena i odgovornost osiguratelja za štetu nanесenu sudarom s trećim osobama. Na pogrešnost zaključka prvostepenog suda upućuje i činjenica da je u polici broj 61/78 od 7.06.1978. navedeno "kod štete za posebne havarije odbiti din 5.000" po svakom događaju", što prema shvaćanju tužitelja znači da je "tom

policom osigurano i niz drugih rizika gdje se eo ipso ne može raditi o partikularnoj havariji broda".

Konačno navodi da se u pravu osiguranja polazi od principa prema kojem je osiguratelj dužan dokazati da njegova polica koja nije jasno napisana, ne pokriva rizike kako to tvrdi osiguratelj.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Drugostepeni sud je zauzeo stajalište da je žalba osnovana iz slijedećih razloga:

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl.365.st.2. ZPP ovaj drugostepeni sud je utvrdio da je presuda donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.354.st.2. ZPP, ali da nije pravilna, jer je na utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom.

Pravilno je prvostepeni sud postupio kada je odbio prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja kojeg je tuženik istakao tokom postupka, jer je zastarijevanje prekinuto pozivanjem tuženika u zaštitu (miješanje) u sporu koji je vođen kod prvostepenog suda pod brojem P-845/83 između tužitelja i vlasnika M/B "Plevlje" (čl.392.st.3. ZOO), a od dana kada je prethodni spor okončan do dana podnošenja tužbe nije protekao zastarni rok od 5 godina propisan čl.728.st.1. u vezi s čl.728.st.2.toč.2. ZPUP.

Kod prethodno zauzetog stajališta o neosnovanosti prigovora zahtjeva za ostvarenje potraživanja, kod ocjene osnovanosti tužbenog zahtjeva odlučno je utvrditi da li je ugovorom o osiguranju M/B "Plavnik" na određeno vrijeme (od 1. siječnja 1978. do 31. prosinca 1978. - oba dana uključena) bila pokrivena odgovornost tužitelja - osiguranika za štete nanесene sudarom broda trećim osobama. Takav se zaključak temelji na odredbi čl.711.st.2. ZPUP prema kojoj osiguranjem nije pokrivena odgovornost osiguranika za štete nanесene trećim osobama ako ugovorom o osiguranju nije drugačije određeno.

S obzirom da u polici broj 61/78 od 7.06.1978. nije izričito navedeno da je osiguranjem pokrivena odgovornost osiguranika za štetu trećim osobama, pa tako i odgovornost za štetu koju sudarom prouzroči osigurani brod trećim osobama, osiguranje odgovornosti bi u spornom slučaju bilo pokriveno pod uvjetom da je sadržano u uvjetima tuženika "za osiguranje brodova" koji su sastavni dio ugovora o osiguranju M/B "Plavnik".

U načelu teret dokaza kolika je šteta, da je šteta pokrivena osiguranjem te da osiguranik ima pravo na naknadu štete iz osiguranja pada na osiguranika. To proizlazi iz odredbe čl.724.st.1. ZPUP kojom se predviđa da pri podnošenju odštetnog zahtjeva osiguranik na zahtjev osiguratelja treba dati podatke i dostaviti raspoloživu dokumentaciju i ostala dokazna sredstva koja su potrebna za utvrđivanje naravi, uzroka i visine štete, te ostalih okolnosti na temelju kojih se može utvrditi, ili bar učiniti vjerojatnim njegovo pravo na naknadu iz osiguranja.

Prema shvaćanju ovog suda to, međutim, ne znači da je osiguranik koji je dostavio osiguratelju policu osiguranja kao dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju i uvjetima osiguranja, dužan dostaviti opće uvjete poslovanja osiguratelja - koji sporazumom stranaka predstavljaju sastavni dio ugovora o osiguranju - kako bi učinio vjerojatnim da je općim uvjetima osiguranja pokriven neki od rizika koji redovnim tijekom stvari može pokriti i takvom vrstom osiguranja.

Nije neuobičajeno u praksi osiguratelja da se osiguranjem broda na određeno vrijeme pokriva i obveza naknade štete nanesena trećim osobama sudarom broda. Takvu odredbu sadrže primjerice engleske institucijske klauzule za osiguranje brodova na vrijeme protiv nekih rizika (na snazi od 1.10.1983. godine - tzv. klauzula o 3/4 odgovornosti za sudar - čl.8.).

U slučaju kada policu osiguranja upućuje na opće uvjete osiguratelja kao što je slučaj u polici broj 61/78 od 7.06.1978. u kojoj je navedeno "širina pokrća: puno pokrće - osiguranje po ovoj polici pruža se na temelju UVJETA ZA OSIGURANJE BRODOVA", tada se, prema shvaćanju ovog suda, ima smatrati da je takav rizik pokriven ugovorenim osiguranjem ukoliko osiguratelj predajom općih uvjeta, kao sastavnog dijela ugovora o osiguranju, ne dokaže suprotno.

Naime, poslovanje o osiguranju odvija se u pravilu na temelju uvjeta osiguranja kao općih uvjeta poslovanja osiguratelja. Takav način sklapanja poslova zahtijeva od onoga čijim se uvjetima pristupa, u ovom slučaju osiguratelja, da postupajući povećanom pažnjom prema pravilima struke i običajima (pažnjom dobrog stručnjaka - čl.18.st.2. ZOO) na zahtjev ugovarača predoči opće uvjete i time dokaže sadržaj tih uvjeta čak i onda, što u spornom slučaju nije dokazano, kad je uvjete predao osiguraniku prilikom izdavanja police, odnosno sklapanja ugovora o osiguranju. Takvu obvezu ima osiguratelj i kao stranka u sporu u kojem poriče sadržaj općih uvjeta kao sastavnog dijela ugovora.

Budući da je tuženik na ročištu dana 20.04.1989. (list 16) izričito naveo da opće uvjete "nije mogao pronaći", prvostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo kada, iz razloga navedenih u obrazloženju ove presude, nije prihvatio tužbeni zahtjev i tuženika obvezao da tužitelju plati utuženi iznos.

S obzirom da je ostvaren žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava, kod inače nesporne visine tužbenog zahtjeva valjalo je temeljem čl.373.toč.4. ZPP pobijanu presudu preinačiti i tužbeni zahtjev prihvatiti.

Odluka o troškovima postupka u povodu žalbe temelji se na odredbi čl.166.st.2. u vezi s čl.154.st.1. i 155.st.2. ZPP, a tužitelju je trošak odmjeran za taksu na tužbu u iznosu od dinara 1,70, na presudu u iznosu od dinara 2,40 i na žalbu u iznosu od 4,80, te s osnova nagrade prema odvjetničkoj tarifi za sastav tužbe (Tbr.7.toč.1. i Tbr.41.) i za pristup ročištu dana 19.01.1989. (Tbr.9.toč.1. i Tbr.41.) po 7,80, za sastav podneska od 15.2.1989. (Tbr.8.toč.2. i Tbr.41.) dinara 3,90 i za sastav žalbe (Tbr.10.toč.1. i Tbr.41.) 9,70 odnosno ukupno 38,10 dinara.

Pave Dević

Summary

SHIP'S LIABILITY INSURANCE FOR THE DAMAGE CAUSED BY A COLLISION - THE MEANING OF THE " FULL COVER " CLAUSE - THE TIME BAR UPON SUMMONING THE INTERESTED PERSON IN A LAWSUIT

The time bar is interrupted upon summoning the insurer in a lawsuit for compensation of collision damage amongst parties, one of which is insured - In accordance with Croatian law, the insurer covers damage liabilities to third persons, if so agreed - If the "full cover" clause has been inserted in the policy, the meaning of the clause could be proved by the insurer's general ship insurance rules - If in the policy it is stated that the insurance covers the liability to third persons exclusively, only this liability is covered by the insurance.